

Forslag

til

Lov om ændring af lov om ændring af dansk indfødsret og udlændingeloven

(Ophævelse af solnedgangsklausul)

§ 1

I lov nr. 1057 af 24. oktober 2019 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.) foretages følgende ændring:

1. § 3, stk. 2, ophæves.

Stk. 3 bliver herefter stk. 2.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2021.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Opretholdelse af den gældende ordning om administrativ fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere
 - 2.1. Gældende ret
 - 2.1.1. Domstolsprøvelse
 - 2.1.2. Handlemåde
 - 2.1.3. Proportionalitetsvurdering
 - 2.1.4. Handlinger foretaget forud for lovens ikrafttræden
 - 2.1.5. Retsvirkning
 - 2.1.6. Sagens behandling
 - 2.2. Lovens anvendelse, effektivitet og konsekvenser for retssikkerheden
 - 2.3. Andre landes erfaringer
 - 2.4. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
3. Forholdet til grundloven og internationale forpligtelser
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgere
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen foreslår med lovforslaget at ophæve solnedgangsklausulen i lov nr. 1057, som vedtaget den 24. oktober 2019, om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), således at det også efter den 1. juli 2021 vil være muligt administrativt at fratage en person sit danske statsborgerskab, hvis en person med dobbelt statsborgerskab har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Der har været situationer, hvor personer er udrejst til bl.a. Syrien og Irak for at kæmpe for en terrororganisation, og hvor fremmedkrigernes fortsatte ophold i udlandet har resulteret i, at der – som følge af den tidligere gældende lovgivning – ikke kunne føres straffesager mod dem, selvom de var fængslet i Danmark *in absentia*. I den forbindelse har der været et ønske om at kunne fratage disse personer, der er danske statsborgere deres statsborgerskab, mens de fortsat befinder sig i udlandet – og således også afholde dem fra at kunne komme tilbage til Danmark, hvor de vil udgøre en trussel mod det danske samfund.

Det er efter regeringens opfattelse vigtigt at gøre alt, hvad der er muligt for at få frataget det danske statsborgerskab fra fremmedkrigere med dobbelt statsborgerskab, og derved i højere grad end tidligere sikre, at disse personer ikke kommer til Danmark og udgør en trussel mod det danske samfund.

Den 24. oktober 2019 indførtes ved lov nr. 1057 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.) en hjemmel i indfødsretsloven, der gav udlændinge- og integrationsministeren mulighed for administrativt at fratage en person det danske statsborgerskab, hvis en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, og personen har dobbelt statsborgerskab. Det blev med loven muligt administrativt at fratage statsborgerskabet, mens den pågældende person stadig befinder sig i udlandet.

Det fremgår af § 3, stk. 2, i lov nr. 1057, at loven automatisk ophæves den 1. juli 2021, medmindre andet bestemmes inden denne dato.

[Siden lovens vedtagelse er der truffet afgørelse om administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab i 5 sager vedrørende personer, som opholder sig i udlandet. Tre af disse sager er indbragt for domstolene. Ingen af de 5 personer er siden kommet til Danmark. DET BEMÆRKEDES, AT TALLENE OG OPLYSNINGERNE OM DE KONKRETE SAGER LØBENDE OPDATERES FREM TIL FREMSÆTTELSEN AF LOVFORSLAGET]

Det er regeringens opfattelse, at loven har virket efter hensigten, og at loven har været med til i højere grad end tidligere at sikre at personer der har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser, ikke kommer til Danmark.

Det er derfor afgørende for regeringen, at loven ikke automatisk ophæves den 1. juli 2021, således at loven også efter denne dato kan være med til at værne mod, at fremmedkrigere kommer til Danmark.

2. Opretholdelse af den gældende ordning om administrativ fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere

2.1. Gældende ret

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, kan den, som dømmes for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) og 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.), ved dom frakendes sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, som blev indført med lov nr. 1057, som vedtaget den 24. oktober 2019, om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), kan udlændinge- og integrationsministeren administrativt fratage en persons danske statsborgerskab i tilfælde, hvor en person med dobbelt statsborgerskab har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019, at det som udgangspunkt udlændinge- og integrationsministeren, der vurderer, om pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser og herefter træffer afgørelse, om der skal ske fratagelse af statsborgerskabet.

Det fremgår videre af bemærkningerne, at i sager, hvor vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, i væsentligt omfang hviler på oplysninger, som ud fra sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan udleveres til parten eller til udlændinge- og integrationsministeriet, kan justitsministeren efter anmodning til brug for behandlingen af en sag om fratagelse vurdere, om den pågældende må anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Denne vurdering lægges til grund ved udlændinge- og integrationsministerens afgørelse af sagen.

Der er ved administrativ fratagelse ikke krav om, at den pågældende er dømt for et strafbart forhold forinden fratagelsen, eller krav om at den pågældende befinder sig her i landet i forbindelse med behandlingen af sagen om administrativ fratagelse. Pågældende kan således opholde sig i udlandet under behandlingen af sagen.

I tilfælde hvor det både er muligt at indlede en sag om frakendelse af dansk indfødsret i henhold til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, hvorefter frakendelse sker ved dom og i henhold til § 8 B, stk. 3, vil frakendelsessagen blive indledt i henhold til § 8 B, stk. 1.

Det fremgår videre af bemærkningerne, at ved vurderingen af, om en person ved fratagelsen bliver statsløs, indgår det, om den pågældende kan erhverve et statsborgerskab i et andet land ved blot at lade sig registrere ved dette lands myndigheder. Denne udvidende fortolkning af statsløsekonventionen bygger på tilkendegivelserne i UNHCR's guidelines til statsløsekonventionen vedrørende tildeling af statsborgerskab.

Det er således vurderingen på baggrund af UNHCR's guidelines til statsløsekonventionen vedrørende tildeling af statsborgerskab til statsløse, at der er rum for at fortolke statsløsekonventionen på den måde, at hvis en person har ret til et andet statsborgerskab ved den blotte registrering hos et andet lands myndigheder, uden at der er efterladt et skøn til myndighederne, vil personen ikke kunne påberåbe sig konventionernes beskyttelse mod at blive frakendt til statsløshed.

Denne fortolkning af statsløsekonventionen lægges også til grund i relation til frakendelse efter bestemmelsen i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, om frakendelse ved dom i forbindelse med overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13.

En person, der administrativt har fået frataget sit danske statsborgerskab, vil i medfør af grundlovens § 63 kunne indbringe den administrative afgørelse for domstolene.

Det vil både være vurderingen af, om pågældende kan anses for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser og fratagelsen af dansk indfødsret, der ved indbringelsen for domstolene kan ske en prøvelse af.

Det fremgår af § 3, stk. 2, i lov nr. 1057 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), at loven automatisk ophæves den 1. juli 2021, medmindre andet bestemmes inden denne dato. Det blev forudsat i bemærkningerne til lovforslaget om solnedgangsklausulen, at der forud for en eventuel videreførelse af lovændringerne skal foretages en vurdering af omfanget af lovens anvendelse, lovens effektivitet, dens konsekvenser for retssikkerheden og andre landes erfaringer.

2.1.1 Domstolsprøvelse

Det fremgår af indfødsretslovens § 8 F, stk. 1, at sager omfattende af indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, kan indbringes for Københavns Byret af den, som efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, inden 4 uger efter afgørelsens meddelelse. Københavns Byret kan dog undtagelsesvis tillade en indbringelse efter 4 uger. I afgørelsen af sagen ved byretten deltager 3 dommere. Udlændinge- og integrationsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, er part i sagen for det offentlige. Udlændinge- og integrationsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, kan lade personer, der er ansat i Politiets Efterretningstjeneste, møde for sig i retten som rettergangsfuldmægtige. Sagens indbringelse for retten kan ikke tillægges opsættende virkning. Det fremgår af indfødsretslovens § 8 B, stk. 4, 1. pkt., at justitsministeren kan bestemme, at oplysninger, der indgår i vurderingen efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til parten eller til udlændinge- og integrationsministeren.

Det er således pågældende selv, der skal indbringe sagen for retten, og der er en frist på 4 uger hertil. Indbringelsen for retten kan ikke tillægges opsættende virkning, således vil indbringelsen for retten ikke kunne betyde, at pågældende har dansk indfødsret under sagens behandling og under en eventuel anke.

Ved domstolsbehandlingen beskikker retten en advokat for den, som efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, jf. indfødsretslovens § 8 F, stk. 2.

Det fremgår videre af indfødsretslovens § 8 F, stk. 3, at ved domstolsbehandling efter indfødsretslovens § 8 F, stk. 1, beskikker retten en særlig advokat til at varetage interesser for den person, som i medfør af indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, og på vegne af denne udøve partsbeføjelser med hensyn til oplysninger omfattende af indfødsretslovens § 8 B, stk. 4, 1. pkt. Om salær og godtgørelse for udlæg til den særlige advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

Den særlige advokat efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at deltage i disse. Den særlige advokat skal gøres bekendt med og have udleveret kopi af det materiale, som indgår i sagen for retten. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, kan dog bestemme, at der af sikkerhedsmæssige grunde ikke udleveres kopi til den særlige advokat. Spørgsmål herom kan indbringes for retten, jf. indfødsretslovens § 8 F, stk. 4.

Det fremgår af indfødsretslovens § 8 F, stk. 5, at retten bestemmer, hvordan den, der efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, har fået frataget sin danske indfødsret, i tilfælde af at vedkommende opholder sig i udlandet, får lejlighed til at udtale sig over for retten.

Sagen vil som udgangspunkt undergå en behandling ved domstolene med partsindsigt i alt relevant materiale, der har ligget til grundlag for udlændinge- og integrationsministeriets afgørelse, jf. bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019.

Der er dog i bestemmelserne i § 8 F, stk. 3-11 fastsat regler om, at i de undtagelsesvise tilfælde, hvor justitsministeren har vurderet, at en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser, og afgørelsen således i væsentligt omfang hviler på oplysninger, der af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den person, vurderingen angår, vil det fortrolige materiale blive fremlagt for retten i lukkede retsmøder, således at retten får det bedst mulige bedømmelsesgrundlag af sagen.

I disse undtagelsesvise sager bliver der beskikket en særlig advokat for pågældende, der har adgang til det samme fortrolige materiale som retten, og som har til opgave at varetage pågældendes interesser i relation til det fortrolige materiale under domstolsbehandlingen, herunder kan advokaten f.eks. fremsætte begæring over for retten om, at de fremlagte fortrolige oplysninger helt eller delvist videregives til pågældende under domstolsbehandlingen.

De oplysninger, der har dannet grundlag for justitsministerens vurdering af den udviste handlemåde, vil som det klare udgangspunkt blive fremlagt for retten i lukkede retsmøder. Der kan dog i denne vurdering være indgået oplysninger af en sådan særlig karakter, at de af hensyn til statens sikkerhed, herunder PET's virksomhed, ikke kan videregives til andre og heller ikke som led i den særlige domstolsbehandling. Hvis sådanne oplysninger ikke fremlægges for retten og den særlige advokat, vil oplysningerne ikke indgå i grundlaget for rettens afgørelse i sagen.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019, at selv i disse undtagelsesvise tilfælde med fremlæggelse af dele af sagens materiale i lukkede retsmøder er det forudsat, at der i den åbne del af domstolsbehandlingen vil blive fremlagt tilstrækkeligt materiale til, at pågældende og dennes advokat har mulighed for kontradiktion, jf. også Højesterets kendelse af 2. juli 2008 om lovligheden af frihedsberøvelse af tunesisk statsborger, der var udvist, fordi han var anset for en fare for statens sikkerhed.

I sager, hvor det er vurderet, at pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, er det forudsat, at der er en rimelig sandsynliggørelse af, at der har været et sådant faktisk grundlag for vurderingen af den udviste handlemåde, og at denne sandsynliggørelse sker ved, at myndighederne for retten fremlægger de i så henseende fornødne oplysninger med passende adgang til kontradiktion.

2.1.2 Handlemåde

Det fremgår af indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, at der kan ske administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab i det tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Ifølge forarbejderne til bestemmelsen, kan der f.eks. ske fratagelse i de tilfælde, hvor en dansk statsborger uden tilladelse indrejser eller opholder sig i et område, hvor der er indrejse- og opholdsforbud, og hvor det vurderes, at den pågældende i den forbindelse har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019, at formuleringen "handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser" stammer fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, hvorved der udtømmende er fastsat, i hvilke tilfælde en kontraherende stats nationale lovgivning må indeholde bestemmelser om fortabelse af statsborgerskab *ex lege* eller på foranledning af en kontraherende stat. Bestemmelsen skal således praktiseres i overensstemmelse hermed. Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen alene, at bestemmelsen omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (f.eks. arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens eksempelvis almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Det er således arten og karakteren af handlemåden, der afgør, om der kan ske fratagelse. Dét, at der er tale om alvorlig kriminalitet, vil ikke i sig selv kunne begrunde, at der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Handlemåden skal være egnet til at påvirke staten negativt for at kunne føre til fratagelse. Ved vurderingen af, om der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, vil det kunne indgå, om handlemåden er kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 og 13. Således vil eksempelvis tilslutning til en væbnet styrke for en part, som kæmper mod den danske stat, terrorisme, herunder træning, instruktion eller på anden måde oplæring af en person til at begå eller fremme terrorhandling og handlinger, der sigter til ved udenlandsk bistand, ved magtanvendelse eller trussel derom at forandre statsforfatningen eller sætte den ud af kraft, kunne danne grundlag for administrativ fratagelse. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke er en betingelse, at vedkommende er blevet dømt for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13.

Ved vurderingen af handlemåden og afgørelsen om administrativ fratagelse vurderes det ikke, om den pågældende har gjort sig skyldig i overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt. Det er således alene gerningsbeskrivelserne i kapitel 12 og 13, der kan inddrages i vurderingen af, om en handlemåde er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Det fremgår videre af bemærkningerne, at det ikke er udelukket, at handlinger, som ikke er omfattet af nogen af gerningsbeskrivelse i kapitel 12 og 13 i straffeloven, men som er af lignende karakter, vil kunne føre til administrativ fratagelse, hvis den udviste handlemåde er til alvorlig skade for landets vitale interesser. Det er i den forbindelse forudsat, at fratagelsen sker inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 1, litra d.

2.1.3 Proportionalitetsvurdering

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019, at i sager om administrativ fratagelse af statsborgerskab foretages der i hver enkelt sag en konkret og individuel vurdering af, om der f.eks. i forbindelse med indrejsen eller opholdet i et område, hvor der er indrejse- og opholdsforbud, er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Herudover foretager myndighederne også en konkret proportionalitetsafvejning af fratagelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed. Proportionalitetsvurderingen er på linje med den proportionalitetsafvejning, der foretages ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven, som omhandler frakendelse af dansk indfødsret for personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at den betydning, som fratagelse af dansk indfødsret har for en person, beror på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering lægges der navnlig vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse bl.a. lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet. Det tillægges særlig vægt, hvor den pågældende har fået sin opvækst, ligesom ophold i udlandet kan tillægges mindre vægt, hvis udlandsopholdet skyldes arbejde for danske interesser, eller hvis den pågældende person under sit ophold i udlandet har bevaret en tæt tilknytning til Danmark f.eks. gennem tilbagevendende feriebesøg, deltagelse i danske foreninger i udlandet m.v.

Der kan endvidere lægges vægt på bl.a. en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark. Også sprogkundskaber kan have en betydning, herunder navnlig i hvilket omfang den pågældende behersker dansk og sproget i det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Også udlændingelovens regler om inddragelse og opnåelse af opholdstilladelse og udvisning skal i et vist omfang indgå i proportionalitetsafvejningen. Herudover kan personens alder også have betydning, herunder særligt hvis der er tale om en mindreårig person.

Endelig indgår det i sager, hvor fratagelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, i vurderingen, om fratagelsen af statsborgerskab har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie- og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der indgår således også tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen. Denne vurdering skal ligeledes foretages i sager om frakendelse efter indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, stk. 1 og 2.

2.1.4 Handlinger foretaget forud for lovens ikrafttræden

Det fremgår af § 3, stk. 4, i lov nr. 1057 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), at ved fratagelse efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, kan der lægges vægt på handlinger, der er begået forud for lovens ikrafttræden, i det omfang handlingerne kunne føre til frakendelse efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, da handlingerne blev foretaget. Indrejse uden tilladelse i et område omfattet af straffelovens § 114 j, stk. 3, som er foretaget forud for lovens ikrafttræden, kan dog ikke i sig selv begrunde en fratagelse efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3.

I sager om administrativ fratagelse af statsborgerskab indgår derfor handlinger, som er begået forud for ikrafttræden af lov om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), i vurderingen af, om den pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser, i det omfang disse handlinger kunne føre til frakendelse ved dom, da de blev foretaget. Herved forstås, at handlingerne, da de blev foretaget, var omfattet af gerningsbeskrivelsen i en eller flere af de bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, der ville kunne danne grundlag for frakendelse ved dom efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1. Det bemærkes i denne forbindelse, at det ikke ved en afgørelse om administrativ fratagelse vurderes, om den pågældende har gjort sig skyldig, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt, i overtrædelse af en eller flere af disse bestemmelser, jf. bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019.

2.1.5 Retsvirkning

Ordningen med administrativ fratagelse af statsborgerskabet omfatter som udgangspunkt alle danske statsborgere, uanset hvorledes dansk indfødsret er erhvervet, og omfatter således f.eks. både personer, som har erhvervet dansk indfødsret ved fødslen, ved adoption, ved erklæring og ved naturalisation, jf. bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019. Det er dog en betingelse for fratagelse af dansk indfødsret, at den pågældende ikke derved bliver statsløs.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at fratagelsen af dansk indfødsret alene har virkning for den person, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Eventuelle børn under 18 år, som har erhvervet dansk indfødsret gennem den pågældende, vil således ikke være omfattet af fratagelsen, hvilket er i overensstemmelse med Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret.

Det fremgår ligeledes af bemærkningerne, at fratagelsen af dansk indfødsret har retsvirkning fra tidspunktet for meddelelse af afgørelsen om fratagelse, herunder eventuelt ved modtagelse af afgørelsen i vedkommendes e-boks eller offentliggørelse i Statstidende.

Efter indfødsretslovens § 8 C kan en person ikke støtte ret på at have haft dansk indfødsret, når den pågældende er frakendt eller frataget indfødsretten i medfør af § 8 A eller § 8 B. Det gælder dog ikke, i det omfang retsforholdet vedrører tiden før frakendelsen.

Afgørelse om fratagelse af dansk indfødsret indebærer ikke, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og indtil fratagelsen af den danske indfødsret. Det gælder, selvom indfødsretten helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter, jf. indfødsretslovens § 8 C.

Omvendt kan en person ikke efter fratagelse af dansk indfødsret støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk indfødsret. Personer, som er frataget dansk indfødsret, kan således ikke påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere.

Det fremgår af § 58 g, stk. 1, nr. 6, i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 239 af 10. marts 2019, at Rigspolitichefen indberetter en udlænding, der ikke er statsborger i et Schengenland eller et land, der er tilsluttet den Europæiske Union, som uønsket til SIS II, hvis udlændingen har fået frataget sin danske indfødsret i medfør af indfødsretsloven § 8 B, stk. 3.

Indberetningen som uønsket til SIS II indebærer, at den pågældende udlænding ikke på ny kan indrejse i Schengenlandene, medmindre humanitære hensyn, hensyn til nationale interesser eller internationale forpligtelser gør dette nødvendigt, jf. herved Schengengrænsekodexens artikel 6.

2.1.6 Sagens behandling

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019, at afgørelsen om administrativ fratagelse er en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Pågældende er således som udgangspunkt omfattet af de retssikkerhedsgarantier, som følger af forvaltningsloven og forvaltningsretten, herunder bl.a. partshøring, ret til at afgive udtalelse og begrundelse.

Det fremgår videre af bemærkningerne til lovforslaget, at det som udgangspunkt er muligt at partshøre via e-boks, selvom den pågældende er rejst ud af landet. Det følger af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, at hvis en fysisk person, der er tilsluttet efter stk. 1 (krav om obligatorisk tilslutning for fysiske personer på 15 år eller derover med bopæl eller fast ophold i Danmark), ikke længere har bopæl eller fast ophold i Danmark, fortsætter tilslutningen efter stk. 1 uændret, medmindre den pågældende anmoder om fritagelse.

I tilfælde, hvor pågældende er undtaget fra Offentlig Digital Post eller har anmodet om fritagelse efter udrejsen af Danmark, afhænger partshøringen af, hvorvidt det er forbundet med væsentlige vanskeligheder at partshøre den pågældende, jf. § 19, stk. 2, nr. 5, 2. led i forvaltningsloven. Det er eksempelvis ikke muligt at partshøre i tilfælde, hvor Udlændinge- og Integrationsministeriet ikke er bekendt med den pågældendes opholdssted. Der henvises i den forbindelse til ombudsmandens udtalelse refereret i FOB 2006.414.

Administrativ fratagelse af statsborgerskab skal efter almindelige forvaltningsretlige regler meddeles til den person, afgørelsen træffes over for. Meddelelse kan bl.a. ske via Offentlig Digital Post. I tilfælde, hvor det trods rimelige bestræbelser herpå ikke er muligt på andre måder, herunder via Offentlig Digital Post, at meddele bortfaldet til den pågældende, vil der blive optaget en meddelelse i Statstidende om, at den pågældendes statsborgerskab er frataget, og at nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til Udlændinge- og Integrationsministeriet. Det vil ikke af den optagne meddelelse fremgå, hvad baggrunden for fratagelsen er.

2.2. Lovens anvendelse, effektivitet og konsekvenser for retssikkerheden

Under behandlingen i Folketinget af lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019, blev det forudsat i bemærkningerne til lovforslaget om solnedgangsklausulen, at der forud for en eventuel videreførelse af lovændringerne skal foretages en vurdering af omfanget af lovens anvendelse, lovens effektivitet, dens konsekvenser for retssikkerheden og andre landes erfaringer.

Under behandlingen i Folketinget af lovforslaget blev der af Folketingets partier og af eksterne høringsparter rejst spørgsmål vedrørende bl.a. retssikkerheden af ordningen, forholdet til magtens tredeling, måden at foretage partshøring på og meddelelse af afgørelse. Det blev i den forbindelse anført, at en fratagelse af statsborgerskab kan være en straf med de retssikkerhedsmæssige garantier, som følger med dette, og at det ikke vil være muligt at parthøre en person via e-boks, hvis personen ikke har adgang hertil. Der blev stillet spørgsmål til, hvilke krav der ville gælde under den administrative proces til bevisbedømmelsen. Det blev endvidere anført, at det var vurderingen, at ordningen med tilbagevirkende kraft i forhold til handlinger foretaget før lovens ikrafttræden var retssikkerhedsmæssigt betænkelig. Det blev tillige anført, at der var risiko for, at personer kunne blive gjort statsløse, hvis de fik frataget deres statsborgerskab under henvisning til, at de kunne lade sig registrere som statsborgere i et andet land. Der blev også stillet spørgsmålstegn ved, om mindreårige kunne risikere at få frataget deres statsborgerskab administrativt.

Som anført ovenfor er afgørelser om administrativ fratagelse afgørelser i forvaltningslovens forstand. Som anført i kommenteret oversigt af 22. oktober 2019 over høringsvar om forslag til lov om ændring af indfødsretsloven og udlændingeloven (Ændring af reglerne for fratagelse af fremmedkrigeres statsborgerskab) er der således ikke tale om, at ministeriet er tillagt domstolslignende beføjelser. Pågældende er som udgangspunkt omfattet af de retssikkerhedsgarantier, som følger af forvaltningsloven og forvaltningsretten. Hertil kommer, at de almindelige principper for forvaltningens vurdering af oplysningernes rigtighed og troværdighed (bevisvurderinger) tillige finder anvendelse.

Bevisbedømmelser i sager om administrativ fratagelse af statsborgerskab skal være saglige og konkrete. Da fratagelse af statsborgerskab udgør en indgribende foranstaltning, er kravene til bevissikkerhed højere, end når forvaltningen træffer begunstigende afgørelser. Det kan eksempelvis betyde, at myndighederne efter omstændighederne foretager mere omfattende undersøgelser, inden der træffes afgørelse. Som det fremgår under pkt. 2.1.1 om domstolsprøvelse, kan administrative afgørelser om fratagelse af statsborgerskab indbringes for domstolene i medfør af grundlovens § 63.

Det er ikke Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at administrativ fratagelse af statsborgerskab er en straf. Der kan i den forbindelse henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 3.1.3.1 om lovforslagets overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 og 7, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38.

Vedrørende spørgsmålet om handlinger foretaget forud for lovens ikrafttræden er det Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at dette er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Der kan i den forbindelse henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 3.1.3.2, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat, om lovforslagets overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

Hvad angår spørgsmålet, om personer risikerer at blive statsløse med ordningen, er det Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at en person ikke bliver frataget sit statsborgerskab til statsløshed, hvis den pågældende har mulighed for at opnå et andet statsborgerskab ved den blotte registrering hos et andet lands myndigheder, uden at der er efterladt et skøn til disse myndigheder, og at personen i en sådan situation derfor ikke vil kunne påberåbe sig konventionernes beskyttelse mod at blive frataget sit statsborgerskab. Der kan i den forbindelse henvises til bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019.

Ordningen med administrativ fratagelse udelukker ikke, at en mindreårig kan få frataget sit statsborgerskab. Ordningen omfatter som udgangspunkt alle danske statsborgere, uanset hvordan de har erhvervet dansk indfødsret. Den omfatter således f.eks. både personer, som har erhvervet dansk indfødsret ved fødslen, ved adoption, ved erklæring og ved naturalisation. Det er dog en betingelse for fratagelse af dansk indfødsret, at den pågældende ikke derved bliver statsløs. I alle sager foretages der som anført ovenfor under pkt. 2.1.3 en proportionalitetsvurdering af fratagelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed. Proportionalitetsvurderingen er på linje med den proportionalitetsafvejning, der foretages ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter den nuværende § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven, som omhandler frakendelse af dansk indfødsret for personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13. Den betydning, som fratagelse af dansk indfødsret har for en person, beror på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering bør der navnlig lægges vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse bl.a. lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet samt en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark. Den pågældendes alder og omstændighederne omkring den pågældendes handlemåde vil indgå i proportionalitetsvurderingen.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, L 38 som fremsat den 22. oktober 2019, vil fratagelsen af en forælders statsborgerskab ikke medføre, at den pågældendes børn under 18 år fratages deres statsborgerskab.

[Siden lovens vedtagelse er der truffet afgørelse om administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab i 5 sager vedrørende personer, som opholder sig i udlandet. Det har i alle 5 tilfælde været vurderingen, at de

pågældende var dobbelt statsborgere. Der er i alle tilfælde blevet foretaget partshøringer via e-boks, da ingen af de 5 personer har været undtaget fra Offentlig Digital Post, ligesom afgørelserne i alle sagerne er blevet meddelt gennem e-boks.

Ingen af de 5 personer er siden kommet til Danmark.

I 3 af sagerne har de pågældende personer og deres partsrepræsentanter efter at have modtaget afgørelserne i e-boks påklaget den administrative afgørelse om fratagelse af statsborgerskab til domstolene. I begge sager er indbringelse for domstolene sket inden 4 uger efter afgørelsens meddelelse, og reglerne om partsindsigt er blevet iagttaget. Der er endnu ikke afsagt dom i nogen af sagerne. I ingen af disse sager har der været oplysninger, der kræver særlig domstolsbehandling, jf. ovenfor under pkt. 2.1.1 om den særlige procedure, som er etableret i de tilfælde, hvor justitsministeren har vurderet, at en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser, og afgørelsen således i væsentligt omfang hviler på oplysninger, der af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan videregives til den person, vurderingen angår.]

Udlændinge- og Integrationsministeriet er aktuelt i gang med at afdække statsborgerskabsforholdene i flere sager. Gennemførelsen af en fratagelsessag forudsætter både, at det kan dokumenteres, at den pågældende har dobbelt statsborgerskab, og at vedkommende er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Det kan efter omstændighederne være forbundet med udfordringer for myndighederne at tilvejebringe sådanne oplysninger. Det kan f.eks. i forhold til nogle lande være vanskeligt at fremskaffe oplysninger om statsborgerskabsforhold. Hertil kommer de generelle udfordringer, der er forbundet med at dokumentere handlinger, der er foretaget i konfliktzoner langt fra Danmark.

Det er regeringens opfattelse, at retssikkerheden er sikret ved, at den administrative fratagelse er ledsaget af nødvendige processuelle garantier, herunder partsrettigheder og muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene. De pågældende personer ses ikke at have været fritaget tilslutningen til e-boks, hvorfor de er blevet partshørt og har fået meddelt afgørelserne via e-boks. Som det fremgår under pkt. 2.1.6, er det som udgangspunkt muligt at partshøre via e-boks, selvom den pågældende er rejst ud af landet. Det følger af lov om Digital Post fra offentlige afsendere, at hvis en fysisk person, der er tilsluttet efter stk. 1 (krav om obligatorisk tilslutning for fysiske personer på 15 år eller derover med bopæl eller fast ophold i Danmark), ikke længere har bopæl eller fast ophold i Danmark, fortsætter tilslutningen efter stk. 1 uændret, medmindre den pågældende anmoder om fritagelse.

Indførelsen af muligheden for administrativ fratagelse af statsborgerskab betyder efter regeringens opfattelse, at fratagelse af statsborgerskab i dag kan ske væsentligt hurtigere end tidligere. Som det er beskrevet ovenfor, var det før lovændringen en forudsætning for frakendelse af dansk indfødsret, at den pågældende var indrejst i Danmark igen og blev dømt for overtrædelse af en eller flere af bestemmelserne i straffelovens kapitel 12 eller 13, førend der tillige ved dom kunne ske frakendelse af pågældendes statsborgerskab.

Det er endvidere regeringens opfattelse, at der er klare holdepunkter for, at loven har virket efter hensigten og medvirket til i højere grad end tidligere at sikre, at personer der har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser, ikke kommer til Danmark.

2.3. Andre landes erfaringer

Udenrigsministeriet har på Udlændinge- og Integrationsministeriets opfordring i perioden fra den 23. april 2020 til den 1. juni 2020 sendt en høring til afdækning af andre landes erfaringer med fratagelse af statsborgerskab til følgende lande:

Irland, Østrig, Frankrig, Tyskland, Schweiz, Storbritannien, Norge, Australien, USA, Nederlandene, Finland, Belgien, Luxembourg, New Zealand og Canada.

Der er modtaget svar fra alle de hørte lande.

Det fremgår af høringssvarene bl.a., at der kan ske administrativ fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v. i Tyskland, Nederlandene, Østrig, New Zealand, Schweiz, Storbritannien, Irland, Finland, Frankrig og Australien.

Det fremgår af Finlands høringssvar, at der i Finland kun kan ske administrativ fratagelse af statsborgerskab, når pågældende er dømt for en eller flere forbrydelser begået mod Finlands vitale interesser.

Derudover fremgår det af Frankrigs høringssvar, at der i Frankrig kan ske administrativ fratagelse af statsborgerskab, når pågældende enten er dømt for eksempelvis forbrydelser, der er imod nationens fundamentale interesser eller en lovovertrædelse, der kan karakteriseres som en terrorhandling, eller i tilfælde hvor en person har begået "landskadelig virksomhed", det vil sige når en person har handlet til fordel for en fremmed stat på en måde, der ikke er forenelig med franske interesser.

Det fremgår af Australiens høringssvar, at der i Australien kan fratages statsborgerskab ved ministerbeslutning på baggrund af en terrorrelateret dom resulterende i mere end seks års fængsling, eller administrativt på baggrund af terrorrelateret adfærd, som anses for at være uforeneligt med troskab til Australien. Den adfærdsbaserede fratagelse fungerer således, at en australsk statsborger med øjeblikkelig virkning automatisk fratages sit statsborgerskab, hvis personen på udenlandsk territorium tjener i en anden stats militær, som er i krig med Australien eller et allieret land, eller kæmper for, eller på anden måde er i tjeneste i en erklæret terrororganisation.

Endvidere fremgår det af høringssvarene bl.a., at der i forbindelse med den administrative fratagelse af statsborgerskab skal ske partshøring af den pågældende i Irland, Nederlandene, Schweiz, Østrig, New Zealand, Frankrig.

Ifølge høringssvarene er der mulighed for at parten kan indbringe den administrative fratagelse af statsborgerskab for domstolene i Irland, Storbritannien, Finland, Nederlandene, Schweiz, Østrig, New Zealand, Frankrig og Australien. Det fremgår af Tysklands høringssvar, at der kun er mulighed for at påklage afgørelsen om administrativ fratagelse af statsborgerskab, såfremt den pågældende befinder sig i Tyskland.

Ifølge høringsvarene er muligheden for administrativ fratagelse af statsborgerskab benyttet i forhold til konkrete sager vedrørende fremmedkrigere m.v. i Irland, Nederlandene, Schweiz, Østrig, Frankrig og Australien.

I Nederlandene er der i perioden fra 1. januar 2017 til 24. januar 2020 blevet frataget statsborgerskabet fra 1 person, som var blevet dømt for en terrorhandling. Der er 4 verserende sager. I samme periode har 14 personer, der befinder sig i udlandet, administrativt fået frataget deres nederlandske statsborgerskab på grund af, at de har tilsluttet sig terrororganisationer. Det fremgår endvidere af Nederlandenes høringssvar, at der i øjeblikket pågår en evaluering af implementeringen af ordningen i Nederlandene med henblik på at afdække, om der har været den ønskede effekt. Resultatet af evalueringen ventes i 2020.

I Østrig har 4 mistænkte fremmedkrigere administrativt fået frataget deres østrigske statsborgerskab. Der er 10 verserende sager i Østrig. Tre sager i Østrig er blevet indbragt ved domstolene, hvor den ene sag er blevet omgjort af domstolen, da personen ikke var dobbelt statsborger som først antaget.

I Frankrig har 14 personer fået frataget deres franske statsborgerskab i perioden fra 1998 til oktober 2019. 13 af disse personer fik frataget deres franske statsborgerskab på grund af domme for terrorisme. Flere af disse personer har været fremmedkrigere i Syrien.

I Australien er der offentligt kendskab til 12 tilfælde, hvor personer automatisk har fået frataget deres statsborgerskab som følge af terrorrelateret adfærd siden 2015, herunder 5 fremmedkrigere der kæmpede for Islamisk Stat. I Australien informeres en person om frakendelse af sit australske statsborgerskab via brev, e-mail eller kontakt på de sociale medier, hvis personen ikke kan være fysisk til stede.

I Schweiz har 1 person administrativt fået frataget sit schweiziske statsborgerskab. Den pågældende person havde relation til jihadisme og befandt sig i Syrien.

I Irland verserer der 2 sager om administrativ fratagelse af statsborgerskab, men der er endnu ikke truffet endelig afgørelse i nogle af sagerne. Irland anfører i høringssvaret, at det er vurderingen, at Irland har de rette instrumenter til at fratage statsborgerskaber.

I Storbritannien er der blevet frataget statsborgerskab fra fremmedkrigere uden, at antallet er oplyst. I februar 2019 blev en kvinde under stor mediebevågenhed frataget sit britiske statsborgerskab, efter at være udvandret til Syrien og have tilsluttet sig Islamisk Stat i 2015. Den pågældende har påklaget afgørelsen om fratagelse af hendes statsborgerskab. Special Immigration Appeals Commission (SIAC) dømte i februar 2020, at der ikke var tale om en ulovlig fratagelse af statsborgerskab, idet hun ikke ville blive efterladt statsløs, da hun var berettiget til statsborgerskab i Bangladesh. Afgørelsen er appelleret.

I juli 2020 afgjorde en appeldomstol, at den pågældende har ret til at komme til Storbritannien for at deltage i retssagen om hendes statsborgerskab. Det britiske indenrigsministerium har appelleret afgørelsen og anmodet om, at den ikke implementeres, før appellen behandles. Sagen vedrørende spørgsmålet om indrejse skal behandles af den britiske højesteret.

Der er ikke blevet frataget statsborgerskab fra fremmedkrigere i Finland, Tyskland og New Zealand.

I Tyskland har det siden den 9. august 2019 været muligt at frakende personer deres tyske statsborgerskab på grund af deltagelse i en terrororganisation. Bestemmelsen er endnu ikke blevet anvendt blandt andet på grund af, at bestemmelsen ikke er tillagt tilbagevirkende kraft.

I New Zealand er der ingen personer, som har fået frataget sit newzealandske statsborgerskab på grund af terrorrelaterede aktiviteter. Der er i alt 14 personer, som i perioden januar 2012 til december 2018 er blevet frakendt deres newzealandske statsborgerskab. Årsagerne hertil er ikke offentlige.

Der kan ske frakendelse af statsborgerskab ved dom fra fremmedkrigere m.v. i Norge, USA. og Belgien.

Ifølge høringsvaret fra USA er der ikke oplysninger om antallet af frakendelse. Det sker meget sjældent, at personer, der har haft amerikansk statsborgerskab i mere end 5 år, frakendes deres statsborgerskab.

Det fremgår af Norges høringsvar, at der endnu ikke er sket frakendelse af statsborgerskab ved dom.

Belgien har ikke i høringsvaret oplyst om antal af frakendte statsborgerskaber ved dom.

Frakendelse og/eller fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere er ikke muligt i Canada og Luxembourg, medmindre statsborgerskabet er opnået ved svig.

I perioden fra 2015-2017 var det i Canada muligt administrativt at fratage personer med dobbelt statsborgerskab deres canadiske statsborgerskab pga. bl.a. terrorisme. Ordningen i Canada blev afskaffet da partiet de Liberale overtog regeringsmagten. Der var 1 person, som blev frakendt, men personen fik sit canadiske statsborgerskab tilbage i 2017, da ordningen blev afskaffet.

Høringsvarene er oversendt til Folketinget i forbindelse med orienteringen af Folketinget om, at lovforslaget er sendt i ekstern høring.

2.4. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Som det fremgår under pkt. 2.2, er der klare holdepunkter for at antage, at loven har virket efter hensigten, og at loven har medvirket til i højere grad end tidligere at sikre, at personer der har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for landets vitale interesser, ikke kommer til Danmark. Der er efter Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering ikke holdepunkter for ud fra retssikkerhedsmæssige betragtninger at ophæve ordningen. Udlændinge- og Integrationsministeriet har i den forbindelse blandt andet lagt vægt på, at der er tale om en ordning, som er ledsaget af de nødvendige processuelle garantier, herunder muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene.

Det er på den baggrund Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at der fortsat er og vedvarende vil være behov for muligheden for administrativt at kunne fratage en person sit danske statsborgerskab,

uden at der stilles krav om, at pågældende skal være dømt ved en domstol i Danmark, samt at det vil være muligt at fratage statsborgerskabet, mens den pågældende person stadig befinder sig i udlandet.

Behovet for fortsat at have mulighed for administrativt at kunne fratage en person sit danske statsborgerskab understøttes til dels af flere af høringssvarene fra de andre lande, som gennemgået under pkt. 2.3, hvor det fremgår, at der i flere lande er lignende ordninger med administrativ fratagelse af statsborgerskabet, og hvor ordningerne i de seneste år i flere tilfælde er blevet anvendt over for fremmedkrigere. Det bemærkes i den forbindelse, at der efter ministeriets opfattelse ikke – på baggrund af erfaringerne fra andre lande – bør laves justeringer i den etablerede ordning med bl.a. en hjemmel i indfødsretslovens § 8 F, stk. 5, hvorefter det er retten, som bestemmer, hvordan den, som er blevet frataget sin danske indfødsret, i tilfælde af, at vedkommende opholder sig i udlandet, får lejlighed til at udtale sig over for retten.

På denne baggrund foreslås det at ophæve solnedgangsklausulen i lov om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), og dermed opretholde muligheden for efter den 1. juli 2021 administrativt at kunne fratage dansk statsborgerskab fra personer med dobbelt statsborgerskab, der har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

Der foreslås ikke ændringer af selve ordningen med administrativ fratagelse af statsborgerskab.

3. Forholdet til grundloven og Danmarks internationale forpligtelser

Det vurderes, at lovforslaget er i overensstemmelse med grundloven og Danmarks internationale forpligtelser.

Da der ikke foreslås ændringer af ordningen med administrativ fratagelse, kan der henvises til vurderingerne af lovens overensstemmelse med grundlovens og internationale forpligtelser, som er foretaget i forbindelse med lovforslag nr. L 38 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), som fremsat den 22. oktober 2019, og som er trykt i Folketingstidende 2019-2020, tillæg A, som fremsat. I disse bemærkninger til lovforslaget gennemgås forholdet til grundloven, Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen), FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed (statsløsekonventionen) og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) er gennemgået, og det vurderes, at loven er i overensstemmelse med grundloven og Danmarks internationale forpligtelser.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget er en videreførelse af gældende regler og vil derfor ikke medføre ændret administration eller have økonomiske konsekvenser i forhold til, hvad der er gældende i dag.

Lovforslaget vurderes at følge principperne for digitaliseringsklar lovgivning.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indebærer, at en person, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser, kan af udlændinge- og integrationsministeren fratages sin danske indfødsret efter de betingelser, der er fastsat i indfødsretsloens § 8 B, stk. 3, også efter den 1. juli 2021.

Ved afgørelsen om fratagelse kan der lægges vægt på handlinger, der ligger forud for lovens ikrafttræden, men alene i det omfang handlingerne kunne føre til frakendelse ved dom efter nugældende § 8 B, stk. 1, da de blev foretaget. Herved forstås, at handlingerne, da de blev foretaget, var omfattet af gerningsbeskrivelsen i en eller flere af de bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, der kunne danne grundlag for frakendelse ved dom efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1. Det er dog ikke i sig selv tilstrækkeligt til en administrativ fratagelse, at den pågældende forud for ikrafttræden af lov om ændring af lov om indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.) uden tilladelse er indrejst i et område omfattet af straffelovens § 114 j, stk. 3.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 25. august 2020 til den 22. september 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet (Advokatsamfundet), Amnesty International, Børnerådet, Børne- og Kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Danes Worldwide, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, Datatilsynet, DFUNK – Dansk Flygtningehjælp Ungdom, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Katolske Kirke i Danmark, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Domstolsstyrelsen, Folkehøjskolernes Forening i Danmark, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Færøernes Landsstyre, Naalackersuisut (Grønlands Selvstyre), HK/Danmark, Indvandrermedicinsk klinik, Odense Universitetshospital, Indvanderrådgivningen, Institut for Menneskerettigheder, Kirkernes Integrationstjeneste, KL, Knud Vilby (på vegne af Fredsfonden), Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (Kvindefredsligaen), Landsforeningen Adoption & Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Mellempfolkeligt

Samvirke, Plums Fond for fred, økologi og bæredygtighed (Tidl. Fredsfonden), PRO-Vest, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Red Barnet, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, Samtlige byretter, SOS Racisme, Work-live-stay southern denmark, UNHCR, Ældresagen, Ægteskab uden grænser, Aarhus Erhverv / International Community, 3 F.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget er en videreførelse af gældende regler og vil derfor ikke have økonomiske konsekvenser i forhold til, hvad der er gældende i dag.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget er en videreførelse af gældende regler og vil derfor ikke medføre ændret administration i forhold til, hvad der er gældende i dag.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Indfører fortsat mulighed for administrativ fratagelse af dansk indfødsret efter den 1. juli 2021.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af § 3, stk. 2, i lov om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), at loven ophæves den 1. juli 2021, medmindre andet bestemmes inden denne dato.

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, som blev indført med lov nr. 1057, som vedtaget den 24. oktober 2019, om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.), kan udlændinge- og integrationsministeren administrativt fratage en persons danske statsborgerskab i tilfælde, hvor en person med dobbelt statsborgerskab har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for landets vitale interesser.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1. i bemærkningerne til lovforslaget.

Det foreslås, at § 3, stk. 2, i lov nr. L 38 af 24. oktober 2019 lov om ændring af dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.) ophæves.

Den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1 vil medføre, at lov om ændring af lov om ændring af dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.) ikke ophæves den 1. juli 2021.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighedsområde.

Den foreslåede bestemmelse i § 3 indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
<p style="text-align: center;">§ 3 ---</p> <p><i>Stk. 2.</i> Loven ophæves den 1. juli 2021, medmindre andet bestemmes inden denne dato.</p> <p><i>Stk. 3.</i> ---</p>	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov nr. 1057 af 24. oktober 2019 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.) foretages følgende ændring:</p> <p>1. § 3, <i>stk. 2</i>, ophæves.</p> <p>Stk. 3 bliver herefter stk. 2.</p>